

'HET IS TWEE MAANDEN full speed werken'

Wat is er nu mooier dan in een Utrechtse, zonovergoten tuin bomen over klussen in Uganda? En in Nederland. **Even er lekker uit, wat afstand nemen van de anderhalvemetersamenleving.** Gastheer en vakman John Riedeman pakt uit.

John Riedeman heeft er in de jaren zeventig zin in: een opleiding bouwkunde volgen aan de plaatselijke MTS. Zijn vader trekt een streep door het plan. Want in de bouw werken te veel asociale. Dus gaat John naar de Grafische MTS. En wat blijkt? Die school biedt een breder lespakket. Ook leert John calculeren, iets waar hij nog steeds plezier van heeft. Hij maakt in de drukkerij de omslag van handwerk naar digitaal printen mee. De gein gaat er wat John betreft vanaf. Hij kiest voor een carrièreswitch en meldt zich aan bij de sociale academie. In steden als Utrecht, Den Haag en Rotterdam werkt hij eind jaren tachtig, begin jaren negentig mee aan de stadsvernieuwing. Zo komt hij toch in aanraking met de bouwwereld. Hij maakt zich onder meer sterk voor een goed en betaalbaar woonproduct. Ook werkt John met moeilijke jongens die van het recht pad zijn afgedwaald. Zij worden weer op het juiste spoor gezet met onder meer bouwopleidingen. Om te begrijpen hoe technisch onderwijs voor die gasten werkt en tegen welke hindernissen ze aanlopen, besluit John naast zijn drukke baan twee jaar lang twee avonden in de week technische vakken aan de avond-LTS te volgen. Hij leert onder meer bouw-timmeren en in het tweede jaar meubel-timmeren. Zo kan hij de jongens beter begeleiden, want de kennis dwingt respect af. Veel jongens zijn via de programma's toch nog goed terecht gekomen, aldus John. Door bezuinigingen in het welzijnswerk krijgt hij steeds vaker te maken met beleid voor een dag. Hij verliest de lol in het werk en volgt, 44 jaar oud, een omscholingsproject.

Twin towers John: "Het was moeilijk om een nieuwe uitdaging te vinden. Mensen

kunnen overtuigen dat je meer kunt dan met je mond geluid maken... Lastig, lastig. De publieke sector is echt andere koek dan de handel, bouw of industrie, daar waar het geld verdient wordt. Gelukkig gunde een ondernemer mij een baan in de sign-industrie. Daar maken ze onder meer op grote printers allerlei reclame-uitingen. Dat ging best lekker."

Totdat in 2001 twee vliegtuigen in de twin towers in New York vliegen. John ziet nog net op de televisie het tweede vliegtuig en voelt direct aan dat dit de economie zou raken. John: "De markt klapte in elkaar, het was einde oefening."

Uitgewoond studentenhuis John staat voor de opgave zichzelf opnieuw uit te vinden. Een zwager gooit de reddingsboei uit: een totaal uitgewoond studentenhuis in Utrecht. "Je bent toch maar wat aan het klootzakken, ga maar in dat pand aan de slag." John kan eindelijk in de bouw aan de bak. "Vakkundig slopen, blokken stellen, installaties aanleggen, alles wat je maar bij een gestript pand tegenkomt, hebben we aangepakt. Ik heb van dat project veel geleerd. Naast het verbouwen dat ik met mijn ervaring mensen kan aansturen bij zo'n grote klus. Netjes je werk afmaken, opruimen, welk en waar je het gereedschap neerzet, die dingen."

Het werk bevalt je, dus besluit je voor jezelf te beginnen. Best stoer. Hoe was dat?

"Retespannend! Dat je aan andermans spullen gaat zitten. Wat ga je precies doen, wat kom je tegen. Dat is eng! En wie krijg je achter je aan als je niet goed uitkijkt. Ik had geluk. In die tijd ontmoette ik een hoop fijne collega's waar ik nog steeds mee werk."

Gelijk ook maar een dikke klusbus aangeschaft?

"Nog niet. Ik begon met een Opel Zafira en een aanhanger. Ik kreeg al snel werk van familie en kennissen. Zo mocht ik een paar panden schilderen. Wat ik van verfsystemen afwist? Ik organiseerde het groot onderhoud in mijn welzijnstijd. Dat was dus niet de grootste uitdaging. Die klusbus kwam wat later, wat een leuke gebeurtenis was. Hij is nu 11 jaar oud. Die bus gaat mee tot hij niet meer verder kan of ik niet meer mag! Het is de kleinste onder de Ducato's. Bewust gekozen, want ik had uitgerekend dat de bus precies in de parkeervakken in de stad paste."

En dan komt de dag dat je voor het eerst bij de klant een dak moet openmaken.

"En bij mij brak toen de hel los! Een enorme onverwachte stortbui, wat een paniek. Gelukkig waren we met z'n tweeën, ik moest een groot dakvenster plaatsen. Maar het is goed gekomen en achteraf ook geen klachten gekregen."

Voer je tijdens een verbouwing de meeste technieken zelf uit?

"Ik doe het anders, dat heeft met mijn achtergrond te maken. Ik voer de voorbereiding uit, denk aan het sloop- en timmerwerk. Ik maak de plafonds en wanden, plaats keukens, schilder en pak ook wel een toiletje. Voor andere klussen schakel ik goede vakmensen in, denk aan installateurs, stukadoors, loodgieters. Ik heb wel zo'n beetje alle klussen uitgevoerd, dus ik kan die vakmensen beoordelen. Kom ik iemand tegen die voor een goede prijs sneller en minimaal even goed kan tegelen dan ik en daar ook plezier in heeft, dan besteed ik het werk liever uit. Ik lever wel op."

Tijd om het gesprek te verleggen naar Uganda, een land waar John huizen bouwt. Tijdens een cursus laat John wat foto's van die Afrikaanse klussen zien. Of dat wat voor KlusVisie zou zijn. Uiteraard, dit is weer eens wat anders. De schoonzus van John Riedeman verhuurt het guesthouse Ruwenzori View bij Fort Portal in Uganda. Die werd met John als opzichter en bouwer gerealiseerd. Hij trekt nu al zo'n 15 jaar elke winter twee maanden naar Uganda - de Nederlandse winter welteverstaan, ze kennen in Uganda alleen het regenseizoen.

John: "Ik heb het in de winter altijd wat rustiger en vind het bouwen daar een leuke uitdaging. We gaan er twee maanden full speed tegenaan, het is geen werkvakantie. Ik werk met lokale vaklieden die hun beroep verstaan. Wat niet betekent dat je op de Nederlandse manier kunt bouwen. Ik steek veel tijd in uitleggen. Ook voor prijsbesprekingen moet je de tijd nemen. En bouwtekeningen zijn een dingetje. Misverstanden kunnen ontstaan door de lokale opleidingen. Op de diverse technische scholen doceren onder meer Oostenrijkers, Engelsen en Duitsers. Dus de een leert anders bouwen dan de ander, dat geeft nog wel eens discussie."

John pakt er de fotoalbums bij, dat praat makkelijker. Hij wijst een foto aan waarop mannen een houten raamwerk uitladen.

"Uganda is geen rijk land, inbraakpreventie is dan ook noodzakelijk. De kozijnen met ijzeren spijlen moeten mensen buiten houden. De kozijnen worden ingemetseld en voor de spijlen van draairamen voorzien ①. Daar was weinig discussie over. Maar voor dat een watertoren er eenmaal stond... Helaas heb ik daar geen goed beeld van. Moest die toren nu vier of zes poten krijgen. De poten moeten een tank met 5000 liter water dragen. Vier is goedkoper maar levert een minder stabiel bouwwerk op. Dus werden het er vijf, vier aan de zijkanten en een in het midden."

Natuurlijke bouwmaterialen John wijst vervolgens een foto aan. "Alleen het cement en het ijzer komen van elders, de rest halen we uit de natuur in de buurt. De landklei voor de bakstenen, de kiezels voor het beton, de pigment voor de verf ②, het hout van de kozijnen en het rivierzand voor het zandcement waarmee ze stuken en buitenmuren afsmeren. De pluggen zijn van hout. Als we bakstenen nodig hebben, voor een woning tot gauw

→ zo'n 40.000 stuks, dan moeten we ze ruim van tevoren bestellen. Want de stenen zijn handgemaakt 3. Je moet ook de kleikwaliteit beoordelen. De hardste stenen gaan in de fundering, de rest in de muren als opvulling tussen de kolommen. Belangrijk is dat je een chauffeur hebt die weet wat hij doet. Want anders gooien ze de bak vol met stenen en krijg je minder dan waar voor je betaalt."

Pompwagens En dan even de pompwagens bellen. John kijkt de interviewer meewarig aan: "Nee, uiteraard komt er geen pompwagens langs voor het beton. Die moet je zelf aanmaken met zakken van 50 kilogram. De kiezels voor het beton halen we bij handelaren in een bergdorp 4." Op een andere foto van de fundering zijn pikhouwelen te zien waarmee steen tot brokstukken worden gehakt 5. John geeft aan dat ze de stukken met beton verwerken in de fundering op staal.

De beam Tijdens het bladeren door de beelden vertelt John dat het bouwen zelf minder complex is dan in Nederland, mede door het klimaat. "De compound ligt op zo'n 1500 meter hoogte. 's Nachts wordt het niet kouder dan 14 graden, overdag schommelt de temperatuur rond de 27 graden. We maken dan ook geen spouw maar wel dikke muren. Het bouwen zelf is goed te doen. Na het storten van de fundering zetten we ijzerstekken uit op de plekken waar de kolommen komen. We timmeren vervolgens een glijbekisting voor de kolommen. Op de kolommen rust rondom een beam met betonijzer. Deze beam maakt een huis aardbevingsbestendig door de kolommen en muren bijeen te houden."

Altrex "Ah, de Afrikaanse Altrex!" John lacht als hij deze foto ziet. "Zo noemen ze de lokale ladder." Het gaat John bij deze foto om de meer geavanceerde techniek op het dak: "Dat is een warmwatertank van de Australische producent Solahart, een relatief betaalbare oplossing voor warme landen. Hiermee kun je ook warm water in het regenseizoen bereiden. De donkere plaat kan al uit een klein beetje zonnestraling een speciale vloeistof verwarmen die naar de warmtewisselaar stroomt. De tank is met isolatie bekleed zodat het water goed op temperatuur blijft. In de tank zit ook een elektrische booster die het water snel op temperatuur kan brengen op grijze dagen." 6

Als toetje laat John een foto zien van het privéhuis dat hij met lokale vaklui bouwde. Het is een plaatje 7. Laten we duimen dat we deze zomer toch op vakantie kunnen gaan. Naar Uganda dan maar? Wie weet. Bel dan John Riedeman even, hij kent een goed adresje.

